HUSVÉTI SZÁM MŰMELLÉKLETTEL.

Postatakarékpénztári cheque és clearing számla: 15053. szám.

Cs. és k. Tábori posta 618. III. évfolyam 7 szám. 1918 április 1.

Ludwig Baka

Kiadja a cs. és k. 65. gy. ezr. özvegy és árva alapja javára.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én

Előfizetési árak
Egész évre — — — — — — 10 kor.
Fél évre — — — — — — — 5 "
Negyed évre — — — — — 2·50 "
Egyes szám ára — — — — 40 "

HUSVÉT.

Irta nemes **Möller Károly** alezredes, ezredparancsnok.

Más időkben helyesen énekelték «Az Úr feltámadott! Halleluja!« A templomban ezen husvéti ünnep alkalmával is ezt fogják énekelni; érzékeny lélek azonban okvetlenül kétkedve fogja kérdezni Hát az Úr ezidén, tavaly, 1916. és 1915-ben is feltámadott?

Vagy nem gondoljátok, hogy a gondteljes szíveket fölemelő husvéti harangok békét és örömet hirdető szavára az emberiségnek azon részét, mely mint „Entente" szövetkezett egymással, mérhetetlen elfogulás kell, hogy eltöltse?

Hiszen mi már nem egyszer kibocsátottuk Noé galambját a zavaros vizek fölé s reménytelejesen lestük a visszatértét olajággal a szájában. Nem rajtunk mulott tehát! Bár mienk volt a győzelem, nem kivántunk győzelmes pallosunkkal zsákmányt hasitani az ellenség testéből.

Az angolok, franciák, oroszok, olaszok s a többi ellenséges népek seregei, melyek tomboló, pokoli tánccal ugrálnak körülöttünk, nem akartak semmit sem tudni az olajágról, sőt ellenkezőleg, mindig ujabb és ujabb forrásokat, uj kloakákat nyitottak meg, hogy azok táplálják s növeljék a mérhetetlen özönvizet, remélve, hogy abba minket szüleink, testvéreink és gyermekeinkkel együtt belefullaszthatnak. Népek gyilkosokká lettek Gyilkosokká és rablókká. Mit tehet egyebet az, akit ily banditák támadnak meg? Talán ölbe tett kézzel kellett volna megadással rebegni Itt vagyok, kinozzál, huzzál nyársra, süss meg, törj kerékbe?! Tedd ugyanezt otthon levő kedves hozzátartozóinkkal Gyujtsd fel házamat, pusztitsd el vetésemet, tedd tönkre életföltételeimet?! — Ha igy beszélnénk, akkor valóban nem volnánk érdemesek arra, hogy magyarok legyünk.

Csak egy válasz van a mi tulon-tul szerény és becsületes ajánlatunk elutasitására, az, amit 2000 évvel ezelőtt a római Regulus a nem kevésbbé öntelt Carthágóiaknak mondott midőn nem törődve vakmerőségének a saját személyére végzetessé válható következményeivel, büszkén elébök tartva tógájának ráncait, felhivta őket, hogy válasszanak háborut vagy békét.

Ellenségeink akarják a háborut: Legyen hát háboru!

Akkor sem féltünk számbeli fölényüktől, midőn az elnyomással fenyegetett, annál kevésbbé van most okunk félni, amidőn győzelmes pallosunk 160 milliónyi félelmes ellenséget véresen a földre tiport oly erővel, hogy azoknak Brestlitowsk és Focsaniban békéért kellett könyörögniök A cár 60 milliós hadseregét zuztuk széjjel óriási csapásainkkal, a megmaradó 91 millió orosz kölcsönösen pusztitja egymást, vagy a japánok fogják őket elnyelni. A mi helyzetünk a magyarok nagy királyának, Corvin Mátyásnak helyzetére hasonlit, akit — ha jól tudom — 1472-ben a lengyelek és csehek hatalmas seregei zártak körül Breslauban, remélve, hogy igy kiéheztetik, miután másként nem tudtak vele boldogulni.

Mit csinált erre a nagy Mátyás király? Breslau körülzárt polgárainak fényes ünnepi lakomát adott, a körülzáró ellenségnek pedig elvágta huszárjaival az utánpótlási utjaikat, ugy hogy nem ő, hanem ellenségei kértek tőle békét, hogy megmeneküljenek az éhhaláltól.

Minket is ki akartak éheztetni. Corvin Mátyás ünnepi lakomáihoz hasonló lakomákban már

HADTÖRTÉNELMI KÖNYVTÁRA

régen nem volt részünk. Bátran álltuk azonban a megpróbáltatások idejét, miközben kiküldöttük huszárjainkat.

A mi huszárjaink a tengeralattjárók az ellenségeinknek napról-napra több és több utánpótlási anyagát semmisítik meg ily módon az éhséget, melyik minket akartak elpusztítani, ők azelőtt oly dus asztalukra viszik. Ezalatt pallosunk megnyitva előttünk Ukrajna dus gabonaraktárait, elűzi tőlünk a pokolba az éhséget, mely a közöttünk élő kishitűeknek mármár az idegeire szállott. Az éhség beköszöntésével azonban a Judások is menekülni fognak országaikból.

Akkor lesz husvét!

Pünkösdre pedig talán akkor már ellenségeink is másképen fognak gondolkozni.

Terjesszük a Ludwig bakát ismerőseink és hozzátartozóink körében!

A 46-os bakákhoz.

Doberdói hősök, édes jó testvérek, ide hallgassatok, szavam van hozzátok! Örült a szivem, ujjongott a lelkem, mikor megérkeztetek majdnem háromszázan hozzánk, a büszke Ludwig bakákhoz. Még a napnak is szebb lett a ragyogása, amint meglátott titeket a Ludwig bakák között. A mi piros hajtókánk a ti zöld hajtókátok mellett ugy festett a patyolat fehér hólepte tájon, mint a legszebb élő nemzetiszinű lobogó. Az a lobogó, melyet ti a doberdói fensikon a hitszegő taljánokkal vivott fönségesen borzasztó, nehéz csatákban, mi, Ludwig bakák pedig az óriási orosz medvével vivott emberfeletti harcokban vittünk győzelemre.

A talián letiporva, véres fejjel menekült előletek az utolsó állásba, ahová ti, miután számos szörnyű csatában büszkén dacoltatok velük, ön testetekkel védve e testvéri földet, diadalmas harcokban üztétek őket.

Az orosz medveóriás, miután számtalan véres csatában elkábult hatalmas ütéseinktől, porba hullva felemelte kezét, hogy békéért könyörögjön. Ihatunk már a medve bőrére! Karikát fűzött az orrába két szélhámos bolond, s ugy táncolt szegény, ahogy azok neki fütyülték őrült nótájukat.

Az oláh is békét köt inkább, semhogy velünk szembeszálljon, mert érzi, hogy igen savanyu lett az erdélyi szőllő.

Vitéz szegedi bakák, meséljétek el méltó uj pajtásaitoknak, hogy milyen csodákat miveltetek ti az olasz harctéren. Meséljétek el a Ludwig bakáknak, hogy milyen a talián katona, hogyha esetleg ugy adná a sors, hogy még együtt küzdünk ellenök, mi is tájékozva legyünk a taliánok harcmodorairól.

Ti pedig, kedves pajtásaim, büszke Ludwig bakák, mondjátok el, hogyan tiportuk sárba az orosz medvét.

Igy fogjátok egymást megösmerni, s akkor tudom meg is becsülitek egymást, sőt büszkék lesztek egymás barátságára.

Ha pedig eljön az utolsó, a nagy, a fönséges küzdelem, akkor mutassátok meg nekünk szegedi bakák, hogy hogyan

TÁRCA.

Sárguló lapok, fakó irások.

Sárguló lapok, fakó, de nekem annál kedvesebb irások kerültek a kezembe, az 1915. decemberében kedves századomnál, a 2-ik századnál a Strypa partján született legelső „Tábori ujság"-nak néhany példánya.

Megilletődve lapozom e kedves ereklyéket, mert akik irták, mind kedves jó fiaim, kenyeres pajtásaim voltak és mert akik irták, részben már ott alusszák örök álmukat a Ludwig bakák strypa-menti temetőjében. Ott hallgatják a Strypa sebes habjainak zugását, melyről oly közvetlen nyiltsággal vallották be, ezeken a már azóta elsárgult lapokon hogy „idegen nekik a folyó beszéde" hogy „visszakivánkoznak a szőke Tiszához, mert annak értik meg csupán a beszédét."

Mások e fakó irások szerzői közül már három éve sinylődnek orosz fogságban, ha ugyan el nem sorvasztotta őket az édes anyjuk utáni vágy, kikről olyan áhitattal, az ártatlan jó gyermek forró rajongásával emlékeztek meg irásaikban ezek a kedves gyermekarcu hősök, ezek a hős gyermekek!

Amint lapozom e kedves ereklyéket, eszembe jut az a pillanat, mikor 1915. december 5-én hóförgeteges, hideg téli este betoppan fedezékembe — a későbbi Zsiga várába — Bánszky hadnagy bajtársam, századom legidősebb tisztje s megkért a század nevében, hogy engedjem el Szabó Gyula önkéntes őrvezetőnek a délutáni kivonulást s adjam beleegyezésemet abba, hogy századunk tábori ujságot adhasson ki Bánszky hadnagy és Szabó Gyula önk. őrvezető szerkesztése alatt.

Nehezen szántam magam erre a szabályellenességre, hogy egy önkéntesem ne vonuljon ki, de megbocsátható habozásom, ha megjegyzem azt, hogy még akkor alig 6 hete voltam a tábori ezrednél s akkor még harctéri pályafutásomnak legelején állottam. Az engedélyt azonban bár nem szivesen, de — megadtam. Azóta sem bántam meg soha ezen elhatározásomat.

Igy született meg az első tábori ujságunk, melyet jelenlegi büszke „Ludwig Baka" ujságunk bölcsőjének, vagy előhirnökének tekinthetünk.

1915. december 8-án jelent meg az első szám „Tábori ujság" címen. „Hómezők között, fegyverzajban indulunk el. A mi indulásunk nagyon nehéz. Amit mi akarunk, nagy erő és jókedv kell hozzá. Nekünk mindkettőből van elég, hiszen mi vagyunk a magasra nőtt erdeje az ifjuságnak, az uj Magyarnak! Hogy ma piros vitézek, holnap fekete csontvázak ezzel nem törődünk . .

Mi nagy idők nevében mindig

harcolnak a doberdói halhatatlan hősök. Ti pedig Ludwig bakák mutassátok meg uj pajtásaitoknak, hogy hogyan küzdenek a stanislaui félistenek.

Igy egy szivvel, egy lélekkel vivjunk olyan csatát majd, hogy az Isteneknek teljék kedve benne. Mutassuk meg a világnak, hogyha veszélyben van imádott hazánk, akkor nincs különbség szegedi, szabolcsi, zempléni vagy beregi magyar között, akkor csak egy jelszó van, az, hogy előre!

A magyarok Istene vezéreltt titeket hozzánk, édes szegedi testvéreink, hogy kitöltsétek megfogyatkozott sorainkat

Ludwig bakák, jóban, rosszban kenyeres kedves pajtásaim, öleljétek hát kebletekre a szegedi uj bajtársaitokat, hadd dobogjon egymáson a két hű magyar sziv

Üdvözöljük őket szeretettel, mondván nekik egy szivvel, egy lélekkel „Isten hozott!"

Greiner Béla,
százados.

—

Husvéti posta.

Két levél Édes Anyámnak*)

I.

916. ápr. 9.

Édes Anyám,

fekete vasárnap délutánján irom e levelem. Kivánom, hogy irásom édes jó anyámat jó egészségben találja. Fekete vasárnap délutánján üzenek, mikor hamvas, esős felhők gyülnek drótunk felett, mint bánatok és lelkemnek jól esik ez a borongós idő. Mostani életemben jó is ez a borongásom, idézni az elmultat Ma jó lenne nagyon, ha virágkertünkben le-lehajolnék jácintokhoz. Ma szeretném látni kertünket. Tegnap éjszakán is, ahogy őrt állottam a folyosókon és arcomat csendesen verdeste az eső kertünkre gondoltam Édes anyám kertünkbe nem hervadtak még el a jácintok, a sárgarózsák? hugom a régi kedvvel öntözi még a mályvákat? Fekete vasárnap délutánján hogyan szóltak a harangok? . édes anyám volt-e nagymamával a temetőkertben? Milyen régen is volt az milyen messze is van már a gyermekkorom ma nem is bánok semmit nem is fáj semmi semmi se

most zárom levelemet

hű gyermeke
Gyula.

II.

916. ápr. 23.

Édes Anyám,

husvét van nálunk harang itt sohase zug . pedig ugy szeretnék hallani vasárnap délutáni csöndes harangzugást. Virágvasárnapunk, nagy péntekünk ugy mullott el, mint ahogyan

*) A 65. gy. e. Strypa menti 1916. ápr. 23. 8. számu Tábori Ujságjából. Szabó Gyula önk. őrvezető cikke. *Szerk.*

előbbrehaladunk, mert akarunk, mert bizunk ügyünkben.

Mi nagy idők perceit, óráit, örömét és szomoruságát lehelljük halott, kusza betünkbe, mindnyájunknak örök emlékezetül

Mi akarunk dolgozni és ezer veszedelemben agyonzaklatott lelkünknek viditást, szórakozást nyujtani.

Mi hisszük — Hadur tartsa is paizsát felettünk — hogy ereklye gyanánt őrzi meg majd ujságunk sárgára való pergamentjét mindenikünk, akik élve megmaradnak!"

Ilyen ifju és erőtől, magyar vasakarattól sugárzó büszke sorocskákkal küldte Szabó önkéntes világgá az első ujságot. Meg is mutatták, hogy amit akarnak, azt el is tudják érni.

Közel 5 hónapon át jelent meg ez a lap határozatlan időközökben, összesen 8 számban. Az első számokat Szabó önkéntes maga körmölgette szorgalmasan, az éjjelt is nappallá téve. Ha 10 12 példánynyal elkészült, szétküldte azokat a századunkban s az ezredben levő barátainak.

Később már sokszorositót is szerzett Szabó önkéntes, az ujságnak lelke és Bánszky hadnagy, a szerény kis lap apostola, igy aztán már több és több példányban terjesztették kedves, bánatos és vidám irásokat.

Az első öt szám csak negyed (irodai papir) iv nagyságban jelent meg, a többi számok már olyan nagyságuak voltak, mint most a Ludwig Baka ujságunk. A külső forma is mind tetszetősebbé vált. Szathmáry önkéntes személyében ügyes rajzolója is akadt a lapnak, változatossá téve azt szebbnél-szebb tájképeivel s kitünő karikaturáival.

Elmerengve lapozom e sárguló lapokat Mennyi önfeláldozó hazaszeretet, mennyi ifju erő s győzelmi bizodalom árad ki belőlük. Csak ott csuklik meg e gyermekhősök hangja, ahol a „hazavágyódásról", vagy az „édes anyá"-ról irnak. Nem az fáj nekik, hogy itt kint kell küzdeniök a harctéren, hiszen ezt szivesen teszik a szent, az imádott hazáért, csak az fáj nekik, hogy őszinte gyermeki szeretettel körülrajongott édes anyjuk otthon sir és aggódik miattuk:

„Hómezők fényében
Édes álmodásban
Lebeg itt előttünk
Édes anyánk képe,
Anyánk siró képe"

Szabó önkéntes ezen keresetlen sorai mily fényesen bizonyitják, hogy milyen jó fiuk voltak ők.

Áprilisban azonban elviselhetetlen csapás érte a zsenge kis ujságot. Bánszky bajtársnak kihullott kezéből a toll, mely oly kedves elbeszéléseket irt legnagyobb fiacskájának, Józsinak és oly kedvesen szólott két kisebb gyermekéhez, a kis Bözsihez meg a Jancsihoz.

Zsebében a szabadságos levéllel estefelé épen bucsuzott bajtársaitól két heti szabadságott kapott midőn egy feje felett robbanó gránát örökre elnémitotta Bánszky bajtárst.

Ezutan már csak egy lap jelent

husvétunk első, második napja el fog mulni fáradtan, lehangoltan, ágyu, fegyverszavával. Édes apám a nagyvilágba kiszakadt vándorló, napszámos nem küldött levelet a tengerentulról? Szegény, nem is tudja, hogy én már a második husvéti ünnepet ülöm meg a halál mezején? . Istenem hogy reménykedett hogy épitette velem, értem az álomvárakat . és mire ő haza jön épitett álom-vára nyomán lehet, hogy csak egy árva katonasirt fog találni De azért csak türök, várok és igy mintha könnyebbek lennének óráim . édes anyám is igy tegyen: tűrjön, várjon és énéretem sokat, nagyon sokat imádkozzék . Most már bucsuzkodom levelem végén. Tisztelem, sokszor csókolom édes anyámat és hugomat, hü gyermekük a megásott sirig

Gyula.

Frint János százados halálára.

Frint János kapitány, a 27-ik repülőszázad parancsnoka, február 24-én hősi halált halt az olasz fronton.

Ludwig bakák, e rövidke kis hir nekünk 65-ösöknek nehéz, érzékeny veszteséget jelent Ő, aki a Ludwig bakák hirét merész, dicsőségteljes és sulyos légi harcokban, a levegőben is továbbterjesztette, nincs többé!

Légi támadásnak lett ő áldozata, midőn dacára megrongált egészségi állapotának, fölszállott gépével, hogy szembenézzen a Monarchiánk gyöngye, Déltirol ellen tüzzel és bombával támadó sokszoros tulerőben levő ellenséges repülőrajjal. Az egyik ellenséges repülőgép hamarosan lezuhant Frint bajtárs golyójától találva, de ekkor elhagyta őt a szerencse, a másik támadója neki adta meg a halálthozó golyót.

Büszkén, harcrakészen, telve győzelmi reményekkel nemes szivében szállott fel Frint bajtárs és csak mint megtört szemü hősi halottunk tért ujra vissza.

Bizonyára utolsó gondolatai is azok voltak, hogy királyáért és hazájáért áldozza fel életét, amidőn esküjéhez hiven küzdött nemcsak szárazon, hanem levegőben is.

Igy vesztettük el a kedves Jancsinkat. Ki nem ismerné őt a Ludwig bakák közül, legyen akár tiszt, akár egyéves önkéntes, kiknek tanára is volt, akár öreg fiu?! Ha hirtelen és vérmes is volt kifelé természete, a keblében aranysziv lakozott. Sokszor hangzott el ajkán erélyesebb szó, de ugyanannyiszor igyekezett ő ezt jóságos lényével ellensulyozni.

Szolgálatban jóakaró, igazságosan szigoru előljáró, szolgálaton kivül a katona legjobb barátja, segitője, tanácsadója volt. Igaz barát volt még azokkal szemben is, kik meg nem értették. Mint tiszt, gavallér a szó legszorosabb értelmében. Ilyen volt a mi Jancsink.

Katonai pályafutása elejétől hozzánk tartozott. 1907. augusztusában került hozzánk, ez idő óta legkülönbözőbb szolgálati ágakban nyert alkalmazást s nyerte

---

Gyarapitsuk ezredünk özvegy

— és árva-alapját! —

meg, az április 23-iki husvéti és egyben bucsu szám.

„Voltak, akik szerették az ujságot kritika nélkül, önzetlenül. Akik igy szerették, azoknak igazuk volt. Mert nem is szabad ám egy régi emléket kritikával lerántani kékes, álomszerü magasságából. Ugyan ki is keres a rózsa kelyhének ivelésében, szirmainak sorjában szabálytalanságot, mikor illatával s szinével eltölti egész lelkünket? Ugyan ki keres a lapok kivitelében müvészi technikát, a szövegek tartalmában mester alkotásokat, mikor ezek a fehér lapok csöndes emlékek csupán a Strypa mellett töltött napokból."

Igy bucsuztatja e kedves ujságot veled Gyula bajtárs, igazolni akarván e kedves irásával, hogy ő igazán megértette a tábori ujság hivatását és jelentőségét.

De nem csak ő, hanem mindnyájan szerettük önzetlenül, kritika nélkül ezen kedves irásokat. És nemcsak voltak, hanem vannak és lesznek is mindig olyanok, akik szeretni fogják e kedves Strypamenti emléket.

Ezzel a 8-ik számmal befejezte ezen ujság a pályafutását. Kevéssel utóbb, junius elején Szabó önkéntes is elveszett a Bruszilow-offenziva jaslowieczi orkánjában.

Mély megindulással teszem le ez utolsó számot, amelynek utolsó lapján Szabó önkéntes őrvezető tudatja bübájos versében Bánszky Józsikával, hogy:

„ Lámpafényes csöndes órán
Többet ne várjon tündérmesére
Apuka nem hivja soha már
Az esti álmot két szemére.
Ne gondoljon semmit se
Ha anyuka arcán bánatot lát,
Csak apuka csókja helyett
Csókolja jobban drága anyukát!..."

Bánszky bajtárs hősi halálával igy a Strypa-menti tábori ujságunk is meghalt. De az eszme, az nem halt meg, az tovább izzott, mig hat hónappal később, 1916 novemberében Möller apánk pártfogásával ujra lángralobbant a szunnyadó parázs s megjelent már nyomtatva — a Ludwig Baka ujságunk első száma. Ez az ujság azóta közel két éve rendszeresen jelenik meg, hogy megörökitse küzdelmeinket, dicsőséges, nehéz és vig óráinkat, hogy szószólónk legyen odahaza, hozzátartozóink körében; hogy elmondja nekik mindazt, amit ők a fővárosi lapokból nem tudhatnak meg, mert azok főleg csak a „vörös ördögök" és a magyar honvédek dicsőségét zengik. Ebből az ujságból megtudják az otthonvalók, hogy mi sem nézzük páholyból a világháborut, hogy mi, Ludwig bakák is vagyunk olyan jó és hü magyarok, mint honvéd bajtársaink s vagyunk olyan legények, mint a vörös ördögök.

No, de végtére is nekünk, Ludwig bakáknak ez nem fontos. A mi vitézségünket elismerte már a legfelsőbb fórum akkor, midőn 1917. juliusában a stanislaui csata alkalmával legfelsőbb Hadurunk táviratilag fejezte ki ezredünknek kiváló

el előljárói és alárendeltjei becsülését és szeretetét.

Háboru elején tábori ezredünkkel jött a harctérre, hol a legsulyosabb harcokban kitünt bátorságával. 1914. november végén sulyosan megsebesült. Fölgyógyulása után féléven keresztül mig visszanyerte hadiszolgálatra való alkalmasságát a losonci egyéves önkéntesi iskola tanára volt. Ezen idő alatt tanulta őt megismerni ezredünk legtöbb tartalékos tisztje, mint kiváló tisztet és embert.

Midőn félév mulva az orvosi vizsgálat ujólag alkalmatlannak találta a harctéri szolgálatra, felségfolyamodvánnyal igyekezett a katonás lelkének nem kedves foglalkozásától megszabadulva, ujra a harctérre jutni. Nagy nehezen sikerült neki a repülő-osztaghoz való beosztása. Nemsokára ezután hallottunk is róla. Nagy öröm fogott el minket, mikor 1916. nyarán olvastuk a hivatalos jelentésben, hogy Frint százados 6-ik ellenfelét lőtte le az olasz határon. Ekkor kapta egyébb, már meglevő kitüntetései mellé a III. oszt. vaskoronarendet. Azután az aradi 23-ik repülő pótszázad parancsnoka lett.

De nem tudott ott sokáig nyugodni. Harci kedve, katonás lelke nem elégedett meg azzal a feladattal, hogy bajtársait hozzá hasonló bátor repülő tisztekké képezze ki. Visszavágyott ujra a becsület mezejére, a csatába!

Ki gondolta volna az aradi repülők közül, mikor a magasból virágokat szórtak arra a vonatra, melyen ő elment a frontra, hogy ezek a virágok és koszoruk egyszersmind ugyanazt a célt szolgálják, mint a kedves halott sirjára tett koszoruk?! .

De nekik kedves Jancsi, legalább módjukban volt ezt az utolsó figyelmet veled szemben tanusitani! Mi Ludwig bakák ellenben csak azzal tisztelhetünk meg, hogy háborus emlékkönyvünkben, elesett hőseink között méltóképen fogunk megörökiteni mintaképül utódaink részére, mert hiszen te a mienk voltál, a mi ezredünkhöz tartoztál.

Én pedig köszönöm neked, kedves barátom, hogy amidőn mint teljesen idegen annak idején Magyarországba jöttem, te voltál az, aki mindjárt karjaidba zártál s hü barátom maradtál az utolsó percig.

Neked köszönhetem, hogy megtanultam Magyarországot ismerni és szeretni, hogy a szivembe plántáltátok a hős magyar nemzet iránti tiszteletet és csodálatot oly mélyen, hogy honuk második hazámmá vált.

Seehars Guido,
százados.

magatartásáért a legmagasabb elismerését.

Már a Ludwig Baka ujságunk első példányait is sárgulnak. A munkatársak részben orosz fogságban várják a közeli szabadulás óráját, részben örök álmukat alusszák már. De emlékük nem hal meg, az örökké élni fog a sárguló lapokon, fakó irásukban. Ezek az ereklye gyanánt őrzött sárguló lapok fognak késő unokáinknak is mesélni csodálatos meséket arról, hogy:

hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy maroknyi kis nemzet, melyet ezer éves dicsőséges küzdelem és sok sok viszály után balszerencséje ugyszólván az egész világgal háboruba sodort, de ez a csodálatos kis nemzet alig egy-két jóbarátjával szövetkezve fölvette a harcot az egész világgal és az eddigi hősköltemények harcait ezerszeresen tulszárnyaló, szinte mesébe illő csatákban legyőzte az egész világot

Greiner Béla,
százados.

Mindenkinek megküldjük a „Ludwig bakát"

aki ezredünk özvegy- és árva alapja javára kiadóhivatalunk utján bizonyos összeget beküld. Tábori ujságunkat mindaddig küldjük, amig a beküldött összegből a lap árának megfelelően telik. — **Cimünk:**

K. u. k. Inft. Reg. No. 65.
Ludwig baka kiadóhivatala

Glockner Rudolf

százados.

1880-ban születtem Beszterczén (Besztercze-Naszód vármegye). A beszterczei főgymnázium ötödik osztályának elvégzése után, a budapesti kadettiskolába kerültem, ahonnan 1899 augusztus 18-án mint Kadettoffizierstellvertreter a cs. és kir 65. gyalogezrednél nyertem beosztásom. 1899—1903-ig Ungváron és Miskolczon mint szakaszparancsnok teljesitettem szolgálatot, egy éven keresztül az ezred járőr iskolájának voltam parancsnoka. 1900. november 1-én hadnagy lettem. 1903. januárjában másodtiszti beosztást nyertem a munkácsi hadkiegészitő parancsnokságnál. 1907. november elsején főhadnagy és első haekiegészitő kerületi tiszt lettem 1909. nov. 1-től, 1910. junius végéig a kassai hadtest-tiszti iskolát végeztem el, majd századparancsnok lettem Miskolczon és ezen minőségben vettem részt az 1911. északmagyarországi naggyakorlaton. 1911. októberében az első zászlóalj segédtisztje lettem, egyidejűleg előadó-tanárja a tartalékos-tiszti iskolának Miskolczon. 1912 május 1-től kezdődőleg a segédtiszti teendőkön kivül az ezred mozgósitási tisztjének teendőit is ellättam 1914. május 1-én százados lettem és mint mozgósitási előadója az ezrednek egyidejűleg a lovasküldönc iskola parancsnoka lettem.

A háboru kitörésekor a mozgósitás keresztülvitelénél segédkeztem augusztus 5-ig, amikor az ötödik tábori század parancsnokságával lettem megbizva. 1914. augusztus 6-án utnak indultam ezredemmel a harctérre.

Orosz Lengyelországba kerülve, részt vettem a tomasowi ütközetben 1914. augusztus 26 27 és 28-áu Wolka-Pukarczowka mellett. Augusztus 28-án sulyosan megsebesülve kórházba kerültem itt és néhány klinikán összesen nyolcszor operálva lettem. 1915. májusában mint harctéri szolgálatra alkalmatlant elbocsájtottak a kórházból és 1915. junius 1-től, 1918. február 15-ig a pótzászlóalj segédtisztje voltam.

1918. január 8-án, saját kerelmemre, dacára sérülésemnek, legfelsőbb határozat alapján harcképesnek lettem nyilvánitva és bevonulva tábori ezredünkhöz, az első zászlóalj parancsnokságát vettem át. 1915-ben megkaptam a katonai érdemkereszt 3 osztályát a hadiékitménnyel és kardokkal (tomasovi ütközet), 1917. a háboru alatti szolgálataim elismeréséül a bronz Signum Laudist a katonai érdemkereszt szallagján, a Károly csapatkeresztet és a hadiékitményes II. osztályu tiszteletjelvényét a vörös keresztnek. 1917 ben a hadügy miniszterium, 1918 ban a kassai katonai parancsnokság irásbeli dicsérő elismerését kaptam munkásságomért, mint a pótszázad segédtisztje.

— —

Tilzer Richárd

főhadnagy

1894-ben születtem Ungváron. Nagyszebenben és Budapesten végeztem el az elemi iskola osztályait, majd a kőszegi katonai alreálba, onnan pedig a kismartonai főreálba kerültem. 1912-ben a Wiener Neustadti katonai akademia növendéke lettem, ahonnan 1914. okt. 15-én a 65. gyalogezredhez lettem mint hadnagy beosztva. 1915. január 5-ig a pótzászlóaljnál lévő géppuskás kiképző osztag parancsnoka voltam, január 5-én mint a II. géppuskás menet-osztag parancsnoka, a Tarnownál lévő tábori ezredünkhöz kerültem. Eleinte csendes idők voltak ekkor, ugy hogy a csoport-segéd-tiszti teendőket is végezhettem.

Rövidesen el kellett válnom géppuskaosztagomtól, miután a IV zászlóalj segédtisztje lettem. Március közepén a harasimovi sulyos harcokban vettem részt. 13-án, mint zászlóalj segédtiszt, saját elhatározásomból átcsoportositottam egy gépfegyverszázadot és igy sikerült egy folyamatban levő erős orosz támadást véres fejjel visszaverni. Ezen ütközetért kaptam első signum laudisomat. Később taktikai ezredsegédtiszt lettem és ezen minőségemben vettem részt a Fatowce (május 13), a Kolomea (május 14 junius 6), a Szeparowce (junius 7.), a Rochynia (junius 10), a Niezwiska és Podwerbec (junius 14), a Kosmierczy (junius 17) és Snowidow (junius 19) melletti ütközetekben. Jun. 20-án teljesen kimerülve reumával kórházba kerültem. 1915. julius 1. főhadnagy lettem. 1916. március 23-án ismént mint géppuskás osztagparancsnok kerültem tábori ezredünkhöz, a jaslowieci állásba. Jaslowieczen az első géppuskás osztag parancsnokságát vettem át és a hadosztály géppuska tanfolyamát vezettem.

Junius 4-én kezdődött a nagy orosz támadás. Már az első napon teljesen szétlőtték szakaszomat.

Három fegyveremmel, melyekkel rezervába voltam, előre mentem, összeszedve a visszajövő embereket. A zárótüzön keresztül menve, állást foglaltam Brovarinál. Reggel 6-kor megint nagy tömegek jöttek ellenünk. A támadást 3 fegyverem össztüzével felfogtuk. Egy szakaszvezetőnk huszszoros tulerő ellen támadásba ment a fegyvereim tüzhatása alatt. A muszkák először lefeküdtek, majd visszafordultak. A támadás visszaverésekor gyalogsági golyótól találva, homlokomon megsebesülem. Derék embereim az égő Jaslowiecen és az oroszok sulyos zárótüzén keresztül cipeltek eszméletlenül a 6 km-re lévő segélyhelyre Ekkor kaptam az ezüst signum laudist. Felgyógyulásom után, 1916. október 27-én a posieci állásokban levő ezredünknél ismét géppuskás parancsnok lettem. 1916. december 10. óta megszakitás nélkül kinnt vagyok tábori ezredünknél mint első, majd másod-ezredsegédtiszt. Igy vettem részt a jamnicai (márc. 15), a stanislaui (jul. 6 7 8) és az arsai (augusztus 2 – 10) ütközetekben.

A stanislaui három napos ütközetért kaptam a katonai érdemkereszt harmadik osztályát a hadiékitménnyel és kardokkal.

Jelenleg szintén másod-segédtisztje vagyok az ezrednek.

Háborus husvéti ünnepek a fronton.

Immár negyedik éve, hogy nem viheti a Ludwig baka a kuthoz vagy a patakhoz a falujabeli tüzesszemü, csengő kacagásu, ringó derekú, bokorugró-szoknyás lányokat s nem locsolhatja meg őket, „hogy egész évben fürgék legyenek!“

Negyedik éve tölti már a Ludwig baka a husvéti ünnepeket távol szeretteitől, itt a becsület mezején, ahol minden rög elesett hős bajtársainknak vérével van megszentelve, itt, ahol léptennyomon szemünkbe ötlik egy-egy haláldomb, egy-egy néma, magányos fakereszt, akár lenn a völgybeo, akár fenn, a magas hegyek tetején rójjuk a kötelesség s a hazaszeretet által előirt utat.

Fegyverszünet van. Ágyuk, puskák zaja nem zavarja hőseink örök álmát. Ugy érzem magam e nagy némaságban, mintha temetőben járnék. E zavartalan csöndben jól esik lelkemnek visszaszállni a multba, elmerengni az eltünt háborus esztendők sötét és derüs napjain. Mennyi dicsőséges küzdelem, hány sulyos csata után jutottunk oda, ahol most vagyunk! Mennyi zivatar zugott el felettünk, amig feljött keleten az első békeszivárvány!

Elgondolom, hogy milyen nehéz volt az ut idáig. Már negyedik éve járjál: milliók ezt a keserves Golgothát De rossz is lehetett a világ, hogy ily sok embernek, ily hosszu ideig kell viselnie ezt a nehéz keresztet,

melynek jutalmául majd az arra méltók elnyerik újra az Isten kegyelmét.

Ludwig bakák, kenyeres pajtások, ti bizonyára a kiválasztottak közt lesztek! Ti becsülettel róttátok a megváltás tövises utját! Most, hogy a negyedik háborus husvéti ünnephez érkeztünk, pillantsunk vissza, hol is jártunk ilyen tájban azt előző háborus esztendőkben?!

1915-ben

Harasimownál, Kelet-Galiciában, a kanyargó Dnyeszter mellett állott ezredünk Négy zászlóaljunk volt, Stanoilovits ezredes parancsnoksága alatt. Ő azóta már tábornok és brigadéros lesz. Zászlóaljparancsnokai: Blosche Adolf, Kappa, Macaszy és Sully századosok az 1915. évi sulyos harcokban kerültek fogságba már közel három éve.

Fedezékeink még nagyon kezdetlegesek voltak. Havas tájon, hóviharok között nézett szembe a Ludwig baka félig fagyott tagokkal, de büszke daccal az ellenséggel. Körülbelül 200 lépésre voltak tőlünk az orosz állások. Harci szünet volt, hogy reá néhány héttel annál nagyobb hevességgel törjön ránk az ellenség. De ezt már nem bántuk, akkor már meg volt a gorlicei áttörés és Przemysl újra a miénk volt. A husvét még nyomott hangulatban telt el; mindenkinek otthon járt az esze a szülőföldjén, ahol már bent volt az orosz.

1916-ban

a jaslowieczi állásokban ért bennünket a husvét. A Strypa menten huzódtak végig bevehetetlennek látszó vonalaink, födött lövészárokkal, kitünő fedezékekkel, huszsoros drótsövénnyel. Azóta sem voltak ilyen kiépitett állásaink. Mennyi munkának, reménységnek s hány hü magyar bakának vált temetőjévé ez a büszke állás! Bezzeg ha tudtuk volna, hogy néhány héttel husvét után a Bruszilow-féle offenziva négy napos pergötüze mindent el fog söpörni a föld szinéről, amit hónapokon át hangyaszorgalommal alkottunk, akkor talán nem lett volna olyan jó kedvünk husvétkor!

Ezredünk Kraumann ezredes parancsnoksága alatt állott. Zászlóalj parancsnokok voltak: Vojnár alezredes, Dávid őrnagy, Szmrecsányi és Hille kapitányok. Kraumann ezredes két évi szakadatlan harctéri szolgálat után nyugalomba vonult azóta. Vojnár alezredes és Szmrecsányi százados a Bruszilow offenziva sulyos harcaiban estek fogságba. Hille százados a vezérkarhoz van beosztva szolgálattételre.

A husvét vigan telt el. Hó már nem volt. Lágy tavaszi szellő lengedezett. Egyik zászlóaljnál orosz tisztek is voltak látogatóban, abban a tiszti étkezdének kinevezett fedezékben, melyet később, a juniusi offenziva meg indulásakor elsőnek lőttek szét nehéz gránátjaikkal. Ce la guerre!

1917-ben

Jamnicánál, Stanislau mellett volt ezredünk, az egész hadsereg területén levő, köztudomás szerint is legrosszabb állásokban. Ez volt a legkeservesebb husvétunk. Ezredünk Möller alezredes parancsnoksága alatt két és fél zászlóaljból állott, mert a pótlások dacára még mindig nem tudtuk behozni az 1916. évi nagy veszteségeket. Zászlóaljparancsnokok voltak Strazsovecz őrnagy, Fritsch és Keilverth századosok. Strazsovecz őrnagy és Keilverth kapitány a későbbi stanislaui csatában kerültek fogságba zászlóaljaik megmaradt csekély töredékével.

Husvétkor óriási olvadás volt. Az árkok, fedezékek megteltek vizzel. Hiába volt minden emberfeletti munka, a mélyen levő árkokból nem lehetett a vizet leereszteni. Derékig, olykor nyakig járva a vizben teljesitették a Ludwig bakák itt ebben a feneketlen iszaptengerben, a legsulyosabb körülmények között heteken át hüen, Ludwig bakához méltóan szolgálatukat.

Az orosz alig 80 lépésre volt. Naponta néhány sebesültünk és halottunk volt. A tábori őrszemek többnyire azzal a tudattal mentek ki helyökre, hogy soha többé vissza nem térnek. De kitartottak s meghaltak egy panasz nélkül a hazáért. Rosszabb volt ez az állapot a legsulyosabb harcnál.

De a Ludwig baka itt is megmutatta, hogy ki ő. Itt tünt ki talán az egész háboru alatt legjobban igazi értéke, lelki nagysága, amidőn zokszó nélkül türte ezeket a leirhatatlan szenvedéseket

1918

husvétja előtt állunk most. Ez lesz a legkellemesebb husvétunk valamennyi közt. Ezredünket most is Möller alezredes, a mi jó szellemünk, gondoskodó apánk vezeti. Gyönyörü lakásokat varázsolt ide nekünk, hogy minél kevésbbé érezzük, hogy immár ez a negyedik háborus husvétunk. Hó már alig van, szép verőfényes napok járnak. Folyik a kiképzés vigan, katonazene mellett. A déli és esti pihenők alatt cigányzene huzza, századról-századra járva, Möller apánk gondoskodása folytán. Kakas primás ugyancsak tudja a Ludwig bakák kedvenc nótait.

A hosszu fegyverszünet alatt 4 zászlóaljra szaporodott fel végre ismét ezredünk Nuss, Glockner, Seeharz és Candea századosok parancsnoksága alatt.

A fegyverszünet csöndje, a zene s a gondtalan jókedv egész béke-szinezetet ad jelenlegi helyzetünknek.

A tudat, hogy két ellenségünket köztük a leghatatmasabbját valamennyi ellenfelünknek békére kényszeritettük, bizalommal tölti el minden Ludwig baka lelkét.

Ezalatt még meglevő ellenségeink táborában mind nagyobb lesz a zürzavar Zagyva beszédeket kiabálnak össze-vissza, nagy hangjukkal igyekezve bátoritani önmagukat s megfélemliteni minket. Ez utóbbi céljukat azt hiszem nem fogják elérni.

Eszembe jutnak kis diákéveim, mikor, ha az est gondtalan csatangolásom közepett az erdőben lepett meg, hangos kiáltozással siettem haza a fák sötét árnyai közt, igy akarva hangommal tulharsogni félelmemet.

De bizony többnyire nem sikerült tervem s hamarosan el hallgatva örült futással igyekeztem ki a kisértetiesen zugó fák társaságából. Türelmetlenül várom, mikor fognak ők is majd

igy elhallgatva eszeveszetten futásnak eredni.

Ugy látszik, még reánk várnak. Mi, Ludwig bakák türelmetlenül lessük azt a pillanatot, mikor a talián, angol, vagy franciának megmagyarázhatjuk puskatussal, kézzelfoghatólag, vagy hig velejébe vésheljük a jó kis fokossal, hogy ki az a Ludwig baka!

Azt hiszem, már nem kell sokáig várnunk, hogy segithessünk a végső győzelem kivivásában s remélem, hogy a következő husvét már nem lesz háborus husvét.

Ily gondolatokkal s érzelmekkel eltelve kivánunk mi, Ludwig bakák otthonvalóinknak ezuttal nyugodalmas, a jövő évre pedig mindnyájunknak igazán boldog husvéti ünnepeket!

Harctér, 1918. márc. hó.

Greiner Béla, százados.

Jönnek már

Jönnek már jönnek már fogságból a hösök;
A megtérő, sáppadt arcu ismerősök.
Jönnek haza . jönnek fáradt, hosszú sorban,
Lassan vándorolnak az országút-porban,
Csak a szivük dobban.

. . . Régen volt . régen volt, hogy sok bús vaggonba
Hös magyar fiukat vittek Oroszhonba.
Harcoltak vitézül, ez volt csak a vétség
S várt rájuk a fogság, a hideg s az éhség,
És a gyötrő kétség.

S vártuk őket . Vártuk itt a honi tájon,
Hosszú nappalokon, néma éjszakákon.
Lemondó féltéssel, bizó aggódással,
S letörlénk a könnyet dacos akarással
Hogy más meg ne lássa.

És most hazatérnek! . . . Jönnek ujra . . . jönnek!
Feledjük a multat, feledjük a könnyet,
Tomboljon a szivünk, ujjongjon a lelkünk,
Hogy hös testvéreinkre ujra reá leltünk,
Hogy az övék lettünk!

Zengjen vig madárdal minden bokron, ágon,
Taposson a lábuk frissen szórt virágon!
Öleljük meg, zárjuk karjainkba őket,
Akik visszatértek; a hazajövőket,
Sokat szenvedőket!

Jönnek már . . . jönnek már . . . Itt vannak hát végre!
Tekintsen a szemünk föl a magas égre!
Remegő ajkunkkal kezdjünk egy imába:
Legyen áldott az Ur, nem vártunk hiába!
Nem vártunk hiába!

Román front, 1918. márc. hó.

Szentpétery Károly.

Hadifogságból hazaszökött hőseink.

E rovatban esetről-esetre fogjuk közölni azon bajtársaink beszámolóit, kik sulyos csatákban — részben sebesülve orosz fogságba jutottak s onnan több hónapi hányodás-vetődés után hazaszöktek.

Maradandó emléket óhajtunk igy állitani ezen bajtársainknak, kik utolsó percig lankadatlanul küzdöttek s igy beigazolták, hogy joggal viselik a büszke „Ludwig baka" nevet. Nem törődve ezer veszéllyel, leirhatatlan nélkülözések és szenvedések között hazaszöktek a hadifogságból, hogy ujra fölvehessék a harcot ellenségeinkkel s részt vehessenek az utolsó döntő nagy küzdelmekben s ily módon bizonyságot tegyenek arról, hogy „a haza minden előtt!"

*

Leuchtmann Gyula
tart. hadnagy
beszámoló jelentése.

1917 julius 8-án kerültem a stanislaui csatában sebesülve orosz fogságba.

Julius 6-án szakaszparancsnok voltam az 5. században Ladányi hadnagy századparancsnok parancsnoksága alatt. Délután 2 órakor kaptam tőle szóbeli parancsot, hogy 25 emberrel erősitsem meg a 8. századot s vegyem át a század parancsnokságát. 2 óra 30 perckor erkeztem az első vonalba. Századom a magammal hozott 25 emberrel együtt kb. 100 emberből állott. Szakaszparancsnokaim Klein és Faludi tart. zászlósok voltak. Azonnal hozzáláttunk a sebesülteknek és halottaknak a segélyhelyre való szállitásához.

Este hat órakor Délczeg hadnagy jött 25 emberrel további erősités gyanánt. Később még 24 ember érkezett a 60 gyalogezredtől.

Állásaink egész éjjel nehéz akna és tüzérségi tüz alatt állottak. Ennek dacára veszteségünk csekély volt.

7-én reggel az ellenség rohamra indult a 8 század bal és szomszédos 6. század jobb szárnya ellen.

A „Ludwig Baka“ husvéti képes melléklete.

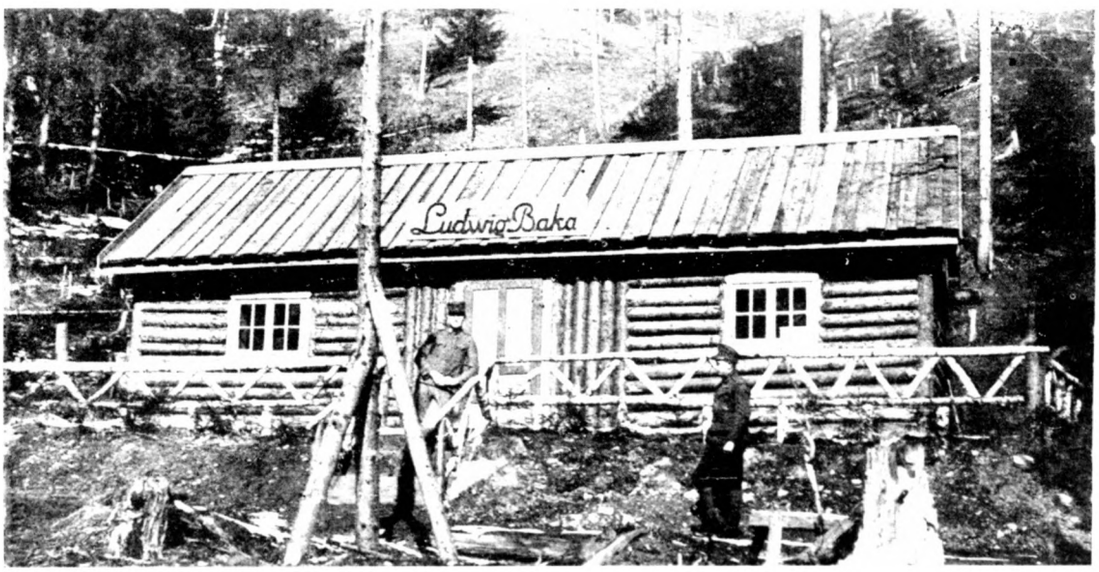

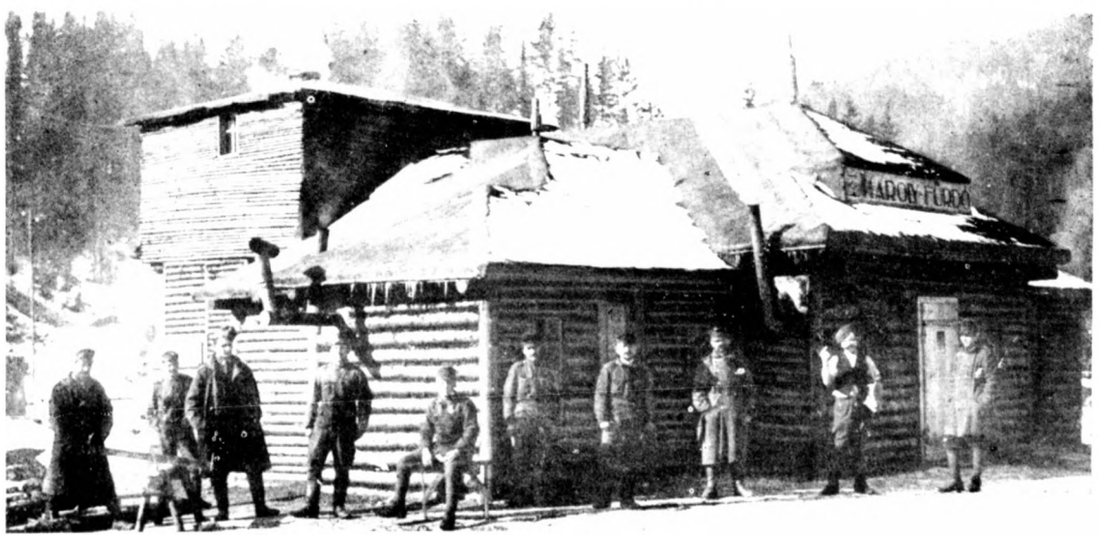

1. Bejárat az ezredparancsnoksághoz.
2. A «Ludwig Baka» szerkesztősége és kiadóhivatala.
3. 65-ös tiszti és legénységi fürdő.

Ő FELSÉGE LÁTOG

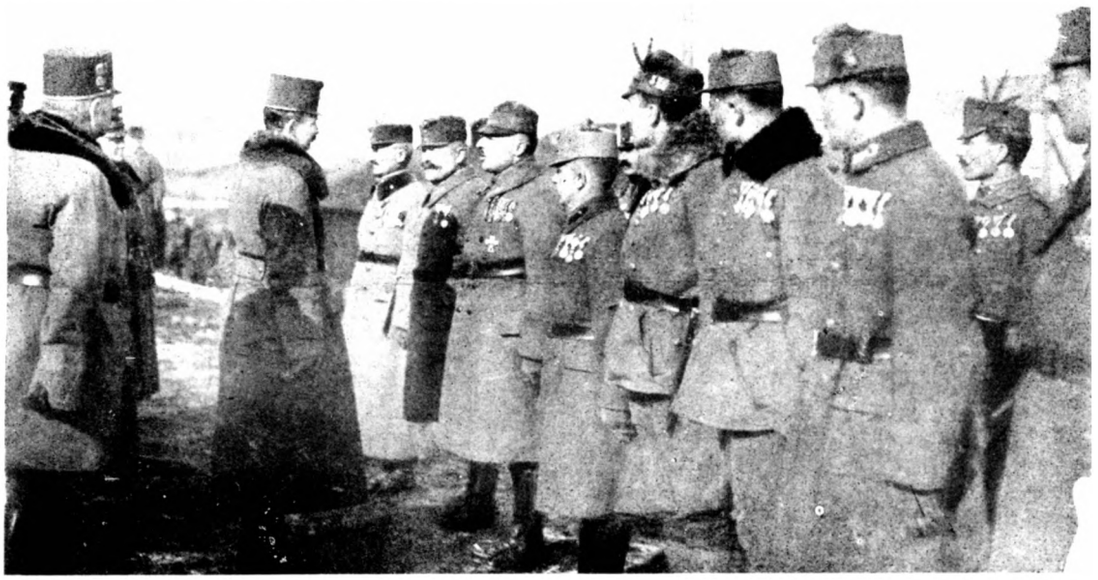

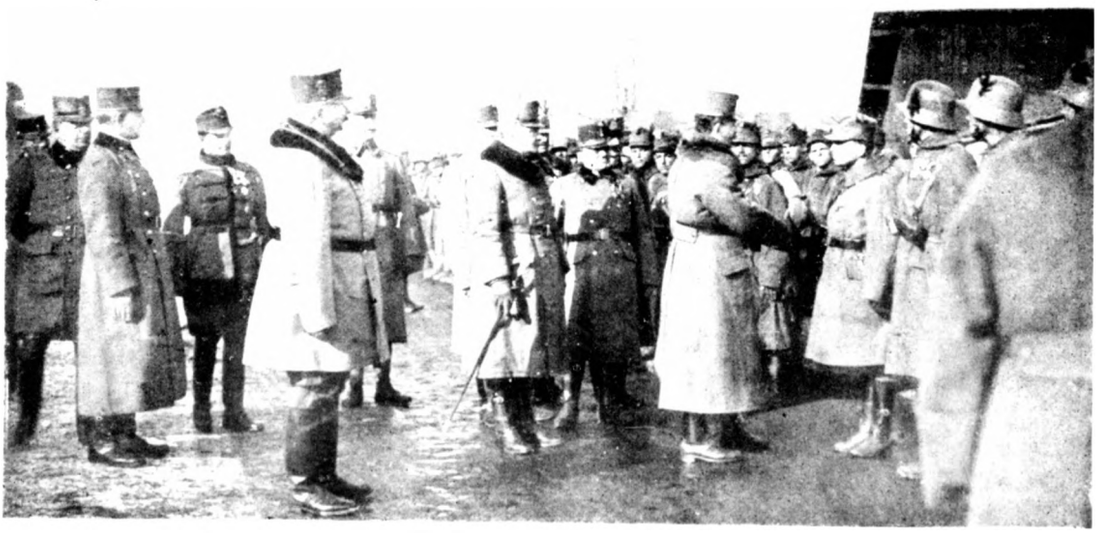

1. Ő Felsége kinevezi *Kohr* vezérezredest tábornaggyá.
2. Ő Felsége beszél *Moller* alezredessel.
3. Ő Felsége beszél *Diez* főhadnaggyal, a rohamszázad parancsnokával.

A LUDWIG BAKÁKNÁL.

1. Ő Felsége beszél *Möller* alezredessel.
2. Ő Felsége beszél *Kemény* főhadnaggyal.
3. Ő Felsége megszemléli a kitüntetett legénységet.

AZ OROSZ FEGYVERSZÜNET NAPJAIBÓL.

1. Hangverseny a két rajvonal között.

2. A frontkabaré három tagja: *Salamon* és *Babka* őrmesterek és *Guggenberger* telefonista kaplár.

3. Barátkozás a két rajvonal között.

Ezen támadást az ellenség sulyos vesztesége mellett simán visszavertük Ez alkalommal a 15. gy. ezredtől hozzánk beosztott Brandel nevü egyéves önkéntes szakaszvezető tünt ki hősies magatartásával. A legnagyobb gyalogsági tüzben ugyanis a mellvéd tetejére ugorva kézi granátot dobott az előretörő ellenségre s ezáltal sulyos veszteséget okozott nekik, mig végre ő maga is délután 5 órakor fegyvergolyótól fején találva elesett. Szándékom volt őt arany vitézségi éremre is beadni. Az ellenséges támadás visszaverése után a tüzérségi tüz alábbhagyott, az aknatüz ellenben szakadatlanul tovább folyt.

8-ára virradó éjjel 6 emberem őrszemfelváltás alkalmával aknaössztüztől találva elesett. Ezen esetet telefonon jelentettem a zászlóaljparancsnokságnak. (Weisz Rudolf hadnagy segédtisztnek.)

8-án d. e. 3 órakor az ellenség századom s a szomszéd 6. század egész arcvonala ellen ujólag támadásra jött. Ezt piros rakéta kilövésével azonnal tudtára adtam tüzérségünknek. Igy sikerült rövid harc után ezt a támadást is — bár nagyon sulyos veszteségek árán viszavernünk.

Fél hét órakor az eddigieknél még erőseb mértékben irányult állásunkra a támadás.

D. e. 11 óra 30 perckor a tüzérségi tüz a hátrább lévő második vonalra irányult, mialatt az ellenség 15 18 sorban – kezükben vörös zászlókkal nyomult előre. Ekkor már csak 8—10 ember, Délczeg hadnagy és Faludy zászlós voltak meg a századból. Miután ekkor a Jurina Gora hegyről hátunkba s előlről alig husz lépésnyire özönlött már a muszka és igy a körülzárás veszélye fenyegetett, visszavonultunk a második vonalba. Ezen zürzavarban Délczeg hadnagy s a még meglevő néhány emberem elveszett szemem elől. A második vonalhoz érve bal térdembe srapnell golyót kaptam, mire belebuktam a második állásba. Itt Endrey zászlóssal találkoztam Kérdésére, hogy állunk elől, a közeledő ellenségre mutattam, mire ő hátrafelé kiugrott az árokból. Én is igyekeztem sebesülésem dacára átvágni magamat, de e pillanatba egy kb. 8 lépésről dobott kézigránát a jobb térdemen sebesitett meg Még igy is igyekeztem eljutni, de már nem sikerült. Egy orosz tiszt közvetlen közelről rám lőtt, de nem talált el. Mielőtt ujra lőhetett volna, ismétlő pisztolyommal leteritettem Közben már teljesen körülfogtak. Egy orosz feltüzött szuronnyal rám rohant, de a szurony megakadt a derék szijjamban s igy ezuttal csak kisebb sérülést szenvedtem. Az orosz ismételt támadására a szuronyt megragadtam s őt szájon lőttem. Ebben a pillanatban egy másik orosz a bal szemem fölé vágott s igy leteritett. Mire eszméletre tértem, teljesen kivoltam rabolva, szökés pedig már ekkor lehetetlen volt.

A stanislaui orosz kórházban egy orosz orvostól hallottam, hogy a 3 napos csata alatt 17000 orosz sebesült ment át a kezén.

Miután az oroszok állásainkba törtek, a még meglevő rókalyukakba kézigránátot dobtak s a sebesültjeink legnagyobb részét lemészárolták.

Meg kell jegyeznem, hogy Klein Adolf zászlós, ki 7-én megsebesülve elment, derekasan küzdött, a többi megmaradt tisztek s a legénység kivétel nélkül a leghősiesebb módon viselkedett. A telephon vezeték gyakran megsemmisült, de a rövid tüzszünetek alatt az összeköttetést a zászlóalj parancsnoksággal mindig ujból helyreállittattam.

Az egészségügyi szolgálat gyenge volt. A sebesültvivők a segélyhelyről igen lassan, vagy egyáltalában nem tértek vissza. A század többi tisztjeivel kötöztük a sebesülteket. Kötszerül az elesett oroszoktól elvett kötöző anyag vagy a róluk lehuzott fehérnemü szolgált.

Sebesülésem dacára első pillanattól kezdve el voltam határozva a hazaszökésre Eleinte természetesen erre nem gondoltam, miután sebeim állapota rosszabbodott Azonkivül a pénzhiány is lehetetlenné tett minden ilyen kisérletet.

Sebeimmel négy orosz kórházban voltam, majd 1917. okt. elején a kurski kórházból az Ivanov-Moznesenski fogolytáborba kerültem Most már csak pénz után kellett néznem, hogy megszökhessem

December elején katona köpönyeget kaptam a vöröskereszt egylettől, melyet eladtam 130 rubelért, hogy az egyedül meglevő akadályt elháritsam Ezután a hozzám hasonló gondolkodásuakat igyekeztem kikutatni, mivel minél több katonát akartam hadseregünknek visszaszerezni. Rövidesen beavattam tervembe 3 altisztet és 2 gyalogost, majd hamis okmányokkal f. év január elején elhagytuk a fogolytábort s 5-én Minskbe értünk. Két napi pihenő után, mely alatt orosz egyenruhákat is szereztünk magunknak, vonatra szálltunk s 8-án d. e. 8 órakor elértük a végállomást, Pogozelzit. A vonatunkban többnyire train és hasonló hátrább levő katonák utaztak s egynehány polgári egyén is. Beszélgetést elkerülendő azonnal az ülések alá feküdtünk s igy ellenőrzés nélkül alvást szinlelve szerencsésen értünk a végállomásra.

Sulyos hóviharban elértük nemsokára az orosz állásokat. Már alig voltunk 50—70 lépésre saját állásainktól, midőn az oroszok felfedeztek s visszakisértek Minskbe. Innen 27 más emberrel Smolenskba akartak szállitani, de előzetes megbeszélésünk alapján kb. 25-én az állomásra érkezéskor és a vonatindulás pillanatában a nagy tolongásban sikerült kereket oldanunk s a városba visszatérni.

Megállapodásunk szerint egy teaházban találkoztunk, hol Molodetschuo irányában való ujabb szökésünk kivitelét beszéltük meg. Egy zsidó szerzett nekem egy térképvázlatot, ezzel Bloch állomásig utaztunk, honnan a zsidó állitása szerint erdőn keresztül legkönnyebben megszökhetünk, mert ott állitólag igen gyöngén volt az orosz vonal megszállva.

Sajnos, mindjárt kiszálláskor katonai rendőrség tartóztatott fel s ujra visszakisértek Minskba. Ezután megint Pogozeli irányában igyekeztünk menekülni, Zunizie állomáson a vasuti ellenőrző közegek letartóztattak s ismét visszaszállitottak Minskbe.

A sok balsiker által kedvünket vesztve a három altiszt elhatározta, hogy Minskben valami munkát vállal. A két gyalogost, kik teljesen tönkre mentek, Smolenskbe vitték. Én azonban nem hagytam fel a további kisérlettel. Mindenekelőtt elszánt bajtársak után néztem. A szerencse Dworák Károly 20. ezredbeli hadapróddal és Bodlecker Hans berlini mérnökkel (Berlin

Kiefelder-gasse 15.) hozott össze. Velük együtt sikerült egy oroszországi lengyelt kertenunk, ki vezetőül ajanlkozott 22 orai szakadatlan meneteles utan orias hóvihar közepette anélkül, hogy az első vonalbeli allasok átlépését eszrevettük volna. 1918. jan. 23-án a szasz 104. gy. ezr 12. szazadához jutottunk. 14 napi vesztegzar után mialatt szerencsésen átestem a tüdőgyuladason Kovelbe szállitottak a 4. hadseregparancsnoksághoz. Itt 600 koronát adtak tiszti felszerelésre, azutan a belső országrészbe utaztunk F. év február 14-en végre megengedte a sors, hogy ezredbajtársaimat viszont láthassam ujra.

Velem együtt kerültek fogságba Blanár tart hadnagy és még néhány 5 szazadbeli gyalogos. Tőlük hallottam, hogy Ladányi Zoltán tart. hadnagy mult év julius 8-án déltájban a fent leirt csatában ellenséges fegyvergolyótól fején találva hősi halált halt

Muunkács, 1918. febr. 23.

Leuhtmann Gyula
tart. hadnagy.

„Ludwig baka a világháboruban."

A cs. és kir. 65. gy. e. háborus albuma.

Ezen cim alatt nagyszabasu háborus emlekmü készül tábori ezredünknél.

Ez a munka örök emléke, meltó megörökitője lesz Bereg, Zemplén és Szabolcs hős fiainak, a hires „Ludwig bakák" emberfeletti küzdelmeinek, élményeinek és szenvedéseinek a világháboruban a tábori ezrednél, a hadifogságban és a pótzaszlóaljnál.

E könyv a Ludwig bakák önfeláldozó honszerelmének evangéliuma lesz Keresetlen szavakkal, az egyenes katonalélek becsületességével fogja hü tükrét adni annak, hogy mire képes a Ludwig baka, ha veszélyben van az édes, imádott haza Büszkeségtől kell, hogy dagadjon a szive minden igaz honleánynak és hü hazafinak, ha majd elolvassa ezt a könyvet, melyből még késő unokáink is néma áhitattal fogják apáik nevét és tetteit olvasva megtanulni, hogy „a haza minden előtt!"

De más, még nemesebb célt is fog ezen emlékkönyvünk szolgálni E könyv tiszta jövedelmét ugyanis ezredünk özvegy és árvaalapja javára forditjuk. Bereg-, Zemplén-, Szabolcsmegye és Miskolcz város áldozatkész társadalmának segitségével, no meg a magunk erejével is sikerült rövid idő alatt semmiből majdnem 300,000 koronás alapot létesitenünk, mely hivatva van letörülni elesett hős bajtársaink özvegyeinek könnyeit s kenyeret adni árváinknak. De nekünk sajnos sok ezer árvánk és özvegyünk van, s a naponta érkező kérvények bizonyitják, hogy még ez az összeg is alig több, mint egy csöpp a tengerben.

Bizalommal fordulunk tehát ujra hozzátok, a Ludwig bakák hozzátartozóihoz, barátaihoz és tisztelőihöz, kérve titeket meleg szivü, nemes honleányok, elesett hőseitekhez méltó hazafiak, rendeljétek meg az emlékkönyvünket és szerezzetek minél több előfizetőt!

Tudjuk, hogy ezuttal sem fogunk csalódni bennetek, mert kell, hogy ti is velünk együtt érezzétek a Ludwig bakák égi regimentjében levő elesett hős családapák néma fájdalmát.

Megfigyeltétek-e már, hogy a háboru óta dusabb az estharmat, mint azelőtt volt? Tudjátok-e, hogy mitől ered ez? Az elesett hőseink elrejtett könnyeitől. Ők naponta néma fájdalommal szemlélik, hogy milyen nyomoruságban vannak még mindig azok, akiket ők annyira szeretnek. Ha leszáll az est, a néma keserüség, a kimondhatatlan fájdalom kitör belőlük s akkor, mikor már nem látja senki őket, megered keserves könnyeik árja, mert hiszen ők katonák, nekik nem illik sirni akkor, mikor más is látja. Ami nekik fáj, fáj az nekünk is! Fogjunk hát össze és igyekezzünk közös erővel felszáritani ami elesett hős bajtársaink könnyeit, hogy méltók legyünk hozzájok, kiknek nemes emlékét a kiadandó „Ludwig baka a világháboruban" cimü könyvünkben is méltóképen meg fogjuk örökiteni.

Az emlékkönyv 2-300 gyönyörü harctéri felvétellel s arcképekkel fog a háboru befejezése után azonnal megjelenni külön magyar és külön német kiadásban. Egy-egy könyv ára diszkötésben **60** korona, egyszerübb kötésben **40** korona lesz.

A megrendelések minél előbb a cs. és kir. 65. gyalogezred parancsnokság: Tábori posta 618. cimére küldendők az összeg, a pontos cim s a kivánt példányok, vagy példány megjelölésével.

Az alábbiakban közlöm egyidejüleg az emlékmü tartalmának részletes tervezetét, melyből kiki fogalmat alkothat magának arról, hogy milyen nagyszabásu lesz ez a háborus könyvünk, mely minden magyar könyvtárnak legszebb diszévé fog válni.

Greiner Béla százados.

*

A „Ludwig baka a világháboruban" cimü emlékkönyv tartalomtervezete

1. Az ezredparancsnokunk előszava.
2. Őfelségeik néhai Ferencz József, Károly, Zita királyné, Ottó trónörökös, Frigyes, Jenő, József főhercegek és ezredtulajdonosunk Lajos Győző főherceg arcképcsarnoka.
3. Szövetségeseink (haderejük, népességük stb, stb.)
4. Ellenségeink (haderejök stb.)
5. Az erő eloszlás összehasonlitása, kiemelve a tulerőt, melyet — ha Isten segit továbbra is — mégis leverünk.
6. A legfőbb hadvezetőség (Illustrálva).
7. Ezredparancsnokaink és zászlóaljparancsnokaink a világháboruban (Élettörténetük, fényképeik az ezredparancsnokainké szinnyomatban).
8. „Ha Isten velünk, ki ellenünk?" Isten félelem. Vallások

az ezredben és a pótzászlóaljnál. Tábori lelkészeink, tevékenységük, nevezetes szónoklataik. Tábori kápolnáink, tábori miséink fényképei.

9 Az ezred összefoglaló története a világháboruban (Térképek, vázlatok s fényképekkel).

10. A menetzászlóaljak története (fényképekkel).

11. Dicséretek és elismerések, melyekkel az ezredet és a pótzászlóaljat a világháboru alatt kitüntették.

12 Az elesett hősök pantheonja.

a) Ezredünk első halottjai.

b) Elesett hőseink fényképei s méltatásuk hadapródjelölttől fölfelé névszerint, fényképpel

c) Az összes elesettek abc sorrendben, rang, név, kor, illetőségi hely, halálozási nap és temetési hely feltüntetésével.

d) Kiegészitési területeink emberáldozatai.

13. Elesett hőseink tisztelete Ezredtemetőink (fényképekkel).

14. Ezredzászlónk irásban és képben

15. Ezredünk tüzkeresztsége.

16. Ezredünk legdicsőségesebb napjai. Fénykép felvételekkel az egyes csataterekről és térképekkel

17. Legmagasabb és magas látogatások ezredünknél a világháboru alatt. (Illusztrálva)

18 Hőseink arcképcsarnoka a többszörösen kitüntetett tisztek és legénység fényképeivel.

19. Ezredünk aranykönyvéből. Érdemdus tisztek és legénység haditetteinek méltatása.

20 A kitüntetett hősök névjegyzéke rendjelek és kitüntetés szerint összefoglalva. Kisezüstig bezárólag névszerint, bronz szám szerint.

21. Csoportképek tisztek és legénységről.

22. Mindazok nevének felsorolása, kik az ezredhez tartoznak.

23. A kikülönitett zászlóaljak harcban és pihenés alatt. (II. és III|65 menetzászlóalj és kisebb csapatok is)

24. Az ezred osztályainak és alosztályainak története.

25. Hadiepizódok és háborus élmények

26. Élet az ezrednél a harci szünet alatt.

27. Élet a kiképzési csoportnál (Fényképekkel).

28. Élet és szenvedés a hadifogságban (Fényképekkel)

29. A kassai katonai parancsnokság.

30. Élet a pótzászlóaljnál, valamint ennek története. (Fényképekkel).

31. Egészségügy

a) a tábori ezrednél,

b) a pótzászlóaljnál,

c) a lábbadozó osztagnál.

32. Gazdasági berendezéseink (Fényképekkel).

a) élelmezési ügy,

b) vonat és lóügy,

c) ezredmarkotányosüzlet,

33 Az ezred és a pótzászlóalj hadi költsége.

34. Ezredszellem, hadiezredszokások.

35. Ezredfokos (Fényképekkel).

36 Ezredinduló Katonadalaink.

37 Tábori irodalom az ezrednél. A „Ludwig Baka" ujságunk története, célja és tartalmának ismertetése.

38. Ezredjelvények, valamint mindazon magasabb parancsnokságok jelvényei, melyek alá a tábori ezred a világháboruban be volt osztva. (Fényképekkel)

39. Hadi jótékonyság és hadikölcsönjegyzés.

a) a tábori ezrednél,

b) a pótzászlóaljnál,

c) a saját kiegészitési ,kerület területén.

40. Ezredmuzeum.

41. Ezen emlékkönyv elősegitő és munkatársai.

42. Arany fejezet. Azok neveinek megörökitése, kik legalább 40 koronát adtak az album céljára.

43. A hadszinterek áttekintése, térképei; úttérképek, részletvázlatok.

Tábori posta 618., 1918.márc. 9.

v. **Möller** s. k. alezredes,
ezredparancsok.

Szerezzünk örömet hozzátartozóinknak, küldjük el a „Ludwig-baká"-t a hatvanötösök tábori életének hü és szórakoztató krónikását.

Dal a fodrászról.

Szakaszvezető a rangja,
Kellemesen cseng a hangja.
Majoros a neve néki,
Öreg harcos már, vén, régi.
Nem kell tudásához reklám,
Nem haragszik azért meg rám,
Ha róla, olvasóm, néked
Rajzolok egy kisded képet:
Ezredborbély az állása,
Nem lehet szebb hivatása;
Fürgén siklik finom kése,
Sehonnan még el nem kése.
Majd kiugrom a bőrömből,
Mikor ajtómon dörömböl
S kisimitva b. pofámat
Elviszi a koronámat!

Egy gondolat.

Vannak versek,
Pesti versek,
Vannak ódák,
Pesti nóták.
Van minden, bár hadifajta,
Azért ne törd fejed rajta!
Van hadi-zsir, hadi-szappan,
Hadi-tyúk és hadi-kappan,
Hadi-hadd-el-hadd is van már,
Csak hadi-béke is vón már!...

Világfölfordulás.

Áprilisnak első napján
Figyeltem: Az órám lapján
Különös volt, ami végbe ment!
Két órakor volt a három,
Éjfélkor meg tizenhárom;
Gondoltam, hogy baj van odabent!
Igy hát ezentul vasárnap
Hétfőre eshetik már csak.
Másodikán lesz elseje.
Elvész az embernek feje,
Mert a hajnal, az csak délbe
Lesz, az ősz meg bizton télbe.
Karácsonykor lesz a Pünkösd,
Igy már oszt a dolog jól föst!...

Szentpétery Károly.

Tavasz

van ujra. A szunnyadó természet felnyitja nagy szempilláit s az álomnak vége. Megmozdul minden. A csillogó napfény több meleget küld le aranyban rezgő sugárszálain, a föld leveti régi, fehér bundáját, a fákon frissen kibuggyant rügyek ülnek, a rózsatövek egyenesre hajlanak amint koronájuk kipattan a földpárna alól, a tavalyi levelek avarszőnyege tovatünik, éledni kezd az alvó föld és a friss tavaszi szellők enyhe fuvalma simogatja zöldülni kezdő uj köntösét a mezőnek.

Élet költözik a földre és a természet nagy ujjá születésével együtt a lelkünk is uj életre kél. Hunyó parázsként alszik ki bennük a fagyos, zord kishitüség, kihalt reményeink tétova mélázással, lopva állanak odébb, messze marad mögöttünk minden, ami fáit, minden amit a tél fagya megdermesztett; szivünkben titkos húrok pendülnek láthatatlan ujjak érintésétől s bizakodó hittel, szent, nagy sejtésekkel, remegőn féltett, gondosan ápolt, a téltől aggódva őrzött tarka álmok és szines remények költöznek belé uj lakó gyanánt.

A tavasz mindég szint és illatot lehelt lelkünkbe, üdit, felfrissit és boldogitó érzésekkel tölti be szivünket. Milyen más azonban itt a harctéren a tavasz, mint otthon! Mi csak tudjuk, hogy tavasz van, de nem látjuk. Otthon már ébred a mező és nyiló virágok hirdetik büszkén az uj évszak megjöttét, itt nálunk hó fehérlik még a tájon és a völgyekből tél kacag ránk fagyos arcával. Mi csak a dátumról tudjuk, hogy tavasz van és mert a napsugár melegebb, de ibolyát hiába keres szemünk, itt nálunk még alusznak a hegyormok, mig otthon minden nap sugaras tavaszról beszél. .

A mi szivünk azonban sejti távoli érzéseken át, hogy az idei tavasz nemcsak a természet ujjáéledése, de egy szebb, verőfényesebb, békés életnek a tavasza is; annak az életnek, melyet a szeretet és a megértés ragyognak be.

— HIREK. —

Hálaadó istentisztelet. Ő Felsége szeretett királyunk legifjabb fia születésének örömére február 17-én hálaadó istentisztelet volt tábori ezredünknél. A katholikus és református istentiszteleten résztvett teljes számban mind a négy tábori zászlóaljunk. A ragyogó napfényben megtartott fényes istentisztelet után az egész legénység elénekelte a magyar- és a néphymnuszt, majd mindnyájan háromszoros éljent kiálltottunk legfelsőbb Hadurunkra. Möller alezredes ezredparancsnokunk ez alkalommal megszemlélte a kivonult csapatokat. Az egész ezred, zenekarunk tüzes indulói hangjai mellett diszmenetben elvonult Möller alezredes előtt, aki legteljesebb megelégedését fejezte ki a legénység kiválóan katonás magatartása fölött. Valóban megragadóan festői szép kép volt az acélsisakjaik alatt marconán, büszkén tekintő, kemény lépésü Ludwig bakák felvonulása.

— **Változás a szerkesztőségben.** Kemény Tibor főhadnagy, aki 1917. dec. 1. óta szerkesztette lapunkat, saját kérelmére, a Ludwig Baka husvéti számának elkészitése után az első zászlóaljunkhoz vonult be és átvette 3 tábori századunk parancsnokságát. Erről és lapunk uj vezetéséről a következő ezredparancs jelent meg mult hó 14-én

— **Kemény Tibor főhadnagy, a „Ludwig Baka" tábori ujságunk szerkesztője, a mai napon leváltását és ujból századparancsnoki beosztását kérte. Ezen kérelmének, amely a csapat- és harcért való lelkesedésből fakad, bár nem szivesen, de kénytelen vagyok helyt adni. Egyidejüleg megragadom az alkalmat annak hangsulyozására, hogy áldozatkészséggel, kivánsága ellenére elvállalt, teljes odaadással és eredménnyel vezetett szerkesztői tevékenységét nagyra becsülöm. Ezért az ezredparancsnokság legmelegebb dicsérete illeti őt.**

A Ludwig Baka ujság jövő alakulata a következő:

Vezető és cenzor **Greiner** százados, I. ezredsegédtiszt.
Első szerkesztő **Grünwald** hadnagy.
Másod szerkesztő: **Szentpétery** hadapródjelölt.

A szerkesztőség személyzete rendelkezésére áll Greiner századosnak a „Ludwig baka a világháboruban" cimü ezredalbum megszerkesztésében.

Möller m. p. Obstl.

— **Vezénylések.** A tábori ezredünkhöz bevonult Glockner Rudolf százados átvette első zászlóaljunk parancsnokságát.

Greiner Béla századost, ezredparancsnokságunk első ezredsegédtisztté nevezte ki, egyidejüleg megbizva a Ludwig Baka ujság és a háborus albumunk szerkesztésével.

Vajthó Tivadar főhadnagy a második gépfegyverszázadunk parancsnokságát vette át.

Szóbel Izidor főhadnagy a hetedik, Dr. Hercz József hadnagy a második század parancsnokának lett kinevezve.

Uj beosztást nyertek:

Az 1. századhoz Burghardt hadnagy és Huray zászlós.

A 6 századhoz: Katz és Pertzián hadnagyok, Arvay és Jéger zászlósok.

A 7. századhoz Gottdiener hadnagy.

A 8. századhoz Deutsch zászlós.

Az 1 gépfegyverszázadhoz Komoróczy hadnagy és Bányai zászlós.

A 4. század kézi gépfegyver osztagához Hirt hadnagy.

Tiszti tanfolyamra mentek: Szőke Béla és Krémer Sándor hadapródjelöltek.

— **Pótzászlóaljunkhoz** küldte ezredparancsnokságunk Spitz Pál őrmestert, Spiegel Emánuel és Zádeczky Károly szakaszvezetőket Maleczky János káplárt mint hosszu és eredményes harctéri szolgálatuk után kiméletre szoruló.

— **Kinevezések**. Ő Felsége legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott: Ezredessé Dobisz Rudolf ezredünkhöz tartozó alezredest. Alezredessé: Dávid József őrnagyot, pótzászlóaljunk parancsnokát. Századossá: Candea Miklós, a 62. gy e.-től ezredünkhöz beosztott főhadnagyot. Főhadnaggyá: Szabó Jenő hadnagyot Hadnaggyá Stix Rudolf, Singer Béla, Lenhorn Imre, Fenyő Ernő, Wohlrab Walter, Weisz Ernő, Burghardt László, Gött Ede és Hirt János zászlósokat.

Ezredparancsnokságunk zászlóssá nevezte ki: Kun Aladár, Bergenthal Miksa, Szijjártó Sándor és Zsoldos Sándor önkénteseket.

— **Szabadságon vannak** Weinberg István főhadnagy, Hirt János hadnagy, Hahn Imre és Deutsch Ferenc zászlósok.

— **Adomány**. Gattein Miklós hadnagy, az első zászlóalj segédtisztje, az I. osztályu ezüst vitézségi érme után járó illetéket élete tartamára, ezredünk özvegy és árva alapjának adományozta. Ez uton is köszönetünket fejezzük ki a nemes adakozónak.

— **A III. és IV. zászlóaljunk** kivált ezredünk kötelékéből és a 134. gyalogezredhez nyerték beosztásukat. Ezen ezrednek Radwaner Pál alezredes a parancsnoka, aki egy ideig a mi ezredünket is vezette, Möller alezredesünket helyettesitve távollétében Ezredparancsnokságunk meleg szavakkal mondott Isten hozzádot a távozóknak, kérve őket, hogy továbbra is a leglelkiismeretesebben dolgozzanak a közös ügyért és mindég, mindenhol, minden körülmények között Ludwig bakák maradjanak! A 134. gyalogezred tábori posta száma azonos ezredünkével.

— **Háboru elejétől a harctéren** Ezredparancsnokságunk elrendelte, hogy mindazok, akik a háboru elejétől megszakitás nélkül tábori ezredünknél a harctéren teljesitenek szolgálatot, külön fénykép csoportban megörökitést nyerjenek.

Köszönet. Arcvonalparancsnokunk, Kövesházy báró Kövess Hermann tábornagy levelet irt lapunk szerkesztőjének, melyben megköszöni a részére beküldött tábori ujságunk számait, egyidejűleg kijelentve, hogy nagy élvezettel olvassa cikkeinket. Szeretett arcvonalparancsnokunk ezen magas elismerése és köszönete mindnyájunkat nagy örömmel tölt el és további lelkes munkára serkent.

— **Pihenés**. Mult hó vége felé egy jóképü faluba tartalékba került egész tábori ezredünk. 1917. julius 28 óta, tehát 8 hónapon keresztül állásban voltak a Ludwig bakák és igy most a jól megérdemelt pihenést élvezhetik. Kitünő szállásokban vagyunk elhelyezve és szorgalmasan folytatjuk a kiképzés tökéletesitését. Ez azonban csak 5—6 órát vesz naponta igénybe, a többi időt pedig testedző játékkal, sportolással töltjük. Ezredparancsnokságunk jóvoltából naponta cigány és katonazenében is részesülünk, ami természetesen hozzájárul az amugy is vidám hangulat növeléséhez.

Postatakarékpénztári cheque és clearing számlát nyitottunk a Ludwig Baka részére, az előfizetés megujitásának, az albumunkra való befizetések, valamint özvegy és árva alapunkra történő adakozások hozzánk való átutalásának megkönnyitése végett. Számlánk száma: 15053, befizetési lapokat kivánatra küld a kiadóhivatal. *Tábori posta számunk ismét 618.*

Pótzászlóaljunk.

Dávid József őrnagy, a 65-sök pótzászlóaljának parancsnoka alezredes lett. Az általános, igaz szeretetnek örvendő parancsnok előléptetése nagy és osztatlan örömet keltett. Fritsch és Albrecht kapitányok és Nagy őrmesterből álló küldöttség meleg szavakkal fejezte ki Dávid alezredes előtt a pótzászlóalj szerencsekivánatait az előléptetés alkalmából, melyet Dávid alezredes ugy a küldöttségnek, mint napiparancsban a pótzászlóaljnak megköszönt.

*

Az ujonnan bevonult tisztek közül Herédy főhadnagy és Krudy László hadnagy az első, Lányi Ernő és Pártos Rudolf főhadnagyok a második pótszázadhoz, Reich Emil főhadnagy és dr. Simon Mózes hadnagy a törzs-alosztályhoz nyerték beosztásukat.

Balog István és Blau Károly egészségügyi hadnagyok 12 heti tanulmányi szabadságra Budapestre utaztak.

Hegedüs Viktor főhadnagy 5 hónapi könnyü szolgálatra lett minősitve és átvette a Szinna (Zemplén m.) mellett levő hadi sirokat ápoló munkásosztag parancsnokságát.

Az özvegy és árva alap javára történt gyüjtésekről (Becske fh. stb.) még mindig nem szolgálhatunk részletes kimutatással, miután lapzártáig nem érkezett be hozzánk.

Pótzászlóaljunknál legutóbb befolyt adományok a következők: Gépfegyver-pótszázad 30, Harmath Sándor hadnagy 30, Labancz Ferenc, dr. Bartos Mihály, Klein Adolf, Friss Manó hadnagyok, Kulcsár János őrmester, Spandl János vitézségi érmek utáni járulék fejében 45, Cimbalmos János és Bencz Miklós káplárok 10 10 K.

Kitüntetések.

Hamrák Ferenc és Rooz Andor egészségügyi hadnagyok, akik mint zászlóaljorvosok közel harminc hónapja teljesitenek ezredünknél önfeláldozó, páratlan lelkiismeretes szolgálatot, megkapták a hadiékitményes *vörös kereszt jelvény II. osztályát*. Hamrák hadnagy az első zászlóalj orvosfőnöke, Rooz hadnagy az ezredből kivált harmadik zászlóaljhoz van beosztva.

Adamovszky Ferenc zászlós, Kiss András tizedes, Tóth Pál, Hochnek István és Dubiecz János rokkantak, régebbi ütközetek hősei, utólagosan lettek kitüntetve a *II. o. ezüst vitézségi éremmel.*

Bronz vitézségi éremmel lettek kitüntetve az ellenség előtti vitéz magatartásukért: Maguszky János őrmester, Goldstein Salamon káplár, Gogus Emil, Lefcsuk B., Marchihov Mihály, Peszler János.

Husvéti vers.*)

Óh mi szépen kinyilot a tavasz
A szivünkről haza küldi e panaszt
Minden fü szálnak szabad az élete,
Hej csak a mijenket a bal sors törte le.
Rég tépi, tördeli szivemet az bánat,
Mijóta szenvedek e véres csatába.
Jön már szent husvét mej mindenkinek gyász,
Mejben Jézus Krisztus lelke a menybe szált.
A mi harangunknak nem némul a hangja,
Véres zuhogással rémiszt kondulása
Nincs it az halálból édes föltámadás,
Nincs e földön jajtól soha szabadulás.
Búslakodva töltöm távol e husvétot
Bús szivem úgy dobog, ha hazagondolok.
Nem mehetek falum édes templomába,
Távol kel küzdeni e nagy pusztaságba.
Mintha othol volnék édesem késztetek,
Áldot egéségel tölcsétek ez ünepet.
Kívánok szivemből szép boldog husvétot
Maradok továbra hü szerető párod.
Legyen jó atyánknak szent gondja reátok,
A mesze távolból gondolok reátok.

Infanterist Síku János
M. G. K. I.

*) Szó szerint közöljük egyik derék masinisztánk aktuális versét. egyszerü Ludwig baka lelki megnyilvánulását, derék katonáink és azok részére, akik lapunkat nem a kritikus szemüvegén nézik. *A szerk*

A jaslowieczi csata.

I

1915. év novemberében váltottuk fel az 5-ös ezredet Jaslowiecz mellett. A megszállás napjától kezdve a legnagyobb buzgalommal dolgoztunk a drótok huzásán. Német rendszerü háromszoros vedelmi vonalat épitettünk, a kacskaringós összekötő és futó-árkokat fontuk és mélyitettük, gránátmentes fedezékeket épitettünk, vizet pumpáltunk, cementből biztositékokat készitettünk. A futóárkokban sok rókalyuk volt, ugy hogy 1916. tavaszán már csak mosolyogtunk árkainkból az ellenség felé.

Állásainkba vetett bizalmunk szülte azt a hitet, hogy a pokol tánca sem vesz be bennünket Mi, kik csak mozgó háboru módját és fegyvereit ismertük, nem gondoltuk, hogy ez ellen a vár ellen lehet fölényt elérni, nem hihettünk a junius 5., 6. és 7-iki események bekövetkezendő szomoruságára és állásaink végzetére.

1916. tavaszán tehát állásainkkal elkészülve, minden eshetőségre készen álltunk Ezredünk a háboruban még el nem ért mértékre erősödött. Az állást tartani vagy elvérezni nem látszott lehetetlennek. Azt hittük, az orosz nem merészel támadni. Április felé azonban észrevettük az ellenség támadó szándékát. A jobbszárnyon levő 60-as ezred tábori őrseit gyakran megtámadta az orosz és a Popowa Mohilát ápr. 13-án elfoglalta Ugyanezen éjjel a 11-es honvédek előtti Gipsarkát is el akarta foglalni, de Mészöly őrnagy megtartja e magaslatot.

Az orosz ezredünk balszárnyától a Dnyeszterig elszórt támaszpontok elérése által az egész frontszakaszon támadó távolságra

küzdi magát vonalainkhoz. Már tudtuk mi a szándéka s az átjövők vallomása megerősitette föltevésünket. Vártuk a harcot, készültünk a számadásra, melyhez ellenségünk szövetségeseitől technikai eszközt szerzett. Popowánál nehéz ütegek szóltak. Pergőtüz volt. Az ellentámadásnál egy nehéz üteg vájta tölcsér négyünknek is fedezék volt. Csernák hadnagyot ilyenből hozták elő husvétkor szanitészeink.

Husvétkor ünnepi a hangulat. A 60-asoknál a front között barátkoztunk. Ezen a részen 2 hétig nem hallatszik fegyverszó. Már kezdődik május, mikor lesz hát a nagy támadás? Végre felváltották előbbi csapatjaikat s májusban feszült a helyzet. Mindennap riadó, tüzérség vagy gyalogság igyekszik nyugtalanitani az ellenséget, majd ugyanazt teszi amaz. Mi bakák már azt óhajtottuk, hogy legyen valami. Vagy mi, vagy ők, de a kocka düljön el.

Junius 4-én parancsot kaptam az I. zászlóaljtól a 60-as ezred hátravezető árkainak orientirozására. (A zászlóalj kikülönitve a 60-asok mögött tartalékban volt.) A velünk szomszédos 66-osok és a mi ezredünk frontján egyenkénti schrapnell-lövések hallatszottak. Belövések. Késő délutáni megérkezésemkor tettem jelentést erről, de nem tudtam hatást elérni, mert — bár én szenzációnak tartottam — nyomban utána elém tették az akkor érkező hirlapokat s ezekben láttam, hogy az orosz a 2. és 3-iki jelentés szerint Bukovinában és Wolhyniában hatalmas előkészitő tüzérségi tüz alatt tartja állásainkat. Ugyanezen napon a hadseregparancsból tudtuk meg, hogy a muszkák az egész hadsereg frontján támadni készülnek. Igy hát holnap nálunk is

5-én hajnalban 4 óra tájban irtózatos ágyutüz kezdődött. Ennél nagyobb tüzérségi munkát még nem hallottunk. Az explosió hangja egymásba olvadt s az egész bizonyos zenei hanghoz hasonlitott. A hivatalos irások és hirlapok dobpergésszerü hangjáról pergőtüznek nevezték. Ez a hatalmas, idegölő tüz a jaslowieczi szakaszon és jobbra Novosziolka felé, valamint a 66-osok vonalára zugott egészen a 60-sok bal szárnyáig bezárólag. Itt akarta tehát az orosz az alsó Strypafront áttörését elérni, hogy a bucsacsi csomópont elnyerése folytán közvetlen utánpótlásunk utját elvágja és hogy bukovinai és volhyniai előretolt csapatrészeivel összeköttetést szerezzen

Amint az ellenség részéről a megdolgozás kezdődött, tartalékjaink állandó pergőtüz zenéje mellett Jaslowiecz alá érkeztek Ott volt az első zászlóaljon kivül az igazán vitéz 52-esek 3 zászlóalja, a 100-asok két zászlóalja, huszárok, dragonyosok és az ezred saját tartalékja. A tüzérség folyton lőtt. Pontosan az első és második vonalat. Gránát gránát után, majd schrapnell következett.

Beszórta a felvonulási terepet (Browari és Psedmiestye), erősen lőtte Jaslowieczet. Felgyujtotta municiós raktárainkat és más épületeinket, ugy, hogy reggel 10 óra körül a városon alig lehetett átvonulni. Egyedül a magasan fekvő apáca kolostor részesült kiméletben. Ezalatt a tartalékok a vonal mögött Jaslowieczben és Browari előtt elhelyezkednek s várjuk a folytatást Délután még egy tánc. Este tiz óráig még egy szünet. Pionérjeink, kik az állás rendbehozatalán dolgoztak; nem szólnak nagyobb veszteségekről. Este aztán teljes erővel működni kezd a tüzérség. Különösen sok a gránát és az akna. Az éj sötétjében valóságos tüzsövény látszik, melynek kirepülő tövisei csak ugy rengetik a talajt. Mi, kik tartalékban vagyunk, nem tudjuk, mi történik odakint. Éjfél körül puskaropogás, gépfegyver. Talán most jön a gyalogság? Valóban egy puhatolódzó rajvonal jött állásunk ellen, de visszavertük.

Reggel 3 órakor a front áttörve Telefon küldönc szolgálat nem működik Az ezredparanksnokságról a zászlóaljhoz csak egy vészhirnök jön és jelenti, hogy a Mityu villánál egy orosz járőr rálövöldözött az ezredes urra. Értesülésünk szerint alig volt ideje az ezredtörzsnek személyes biztonságát megmenteni. Maga az ezredesünk fegyverrel védekezett és muszkát ölt. Az akkori keserü humorunk nagy ezüst éremre méltatta. Szegény Láng főhadnagy golyótól találva elesett.

A legközelebb levő tartalék, az I. zászlóalj Brovari felett ellentámadásra kifejlődik. A parancsnokságot Blosche alezredes veszi át. Még alig lehet látni a szürkületben, már is különös mozgás észlelhető. Egy rendetlen gomolyag hullámzik Psedmistye felé Saját visszavonuló embereinknek néztük. A következő pillanatban kitűnik a tévedés. Parancs Előre az állás ellen.

A Brovari előtti előnyomulási terep még tiszta az ellenségtől, de már jobbra és körülbelül 2500 lépés távolságra balra is ellenség hatolt előre. A zászlóalj a frontunk jobb szélső százada a 9. század mögötti és a Nowosziolkába nyuló terepen halad előre. Jobbról az ellenség gyorsabban jött. Mi, kik a balszárnyon voltunk, kötelékeinktől elszakadtunk s alig tudtunk megmenekülni. Brovariban még ekkor folyt a harc Blosche alezredes vezetése alatt.

A front felbomlott. Visszavonultunk. Az 52-esek megkisérlik a többi tartalékkal kiigazitani a frontot és ez a 66-osoknál sikerül is A most beálló közelharcok alatt nagy a repülők tevékenysége. Nehéz percek, nagy erőfeszitések után a hosszu harcban való fáradtság és egyenlőtlen erőviszony a visszavonulást parancsolta.

Ezen igazi nagy eseményeknek átélését Földes Géza*) bajtársam tudná hiven ecsetelni, mint egyedüli még, aki e nehéz órákat az állásban töltötte Stöpl 66-os főhadnagy, aki az ellentámadásnál vitézül nyomult előre, a muszkák hullahegyeiről beszélt. Steinhardt főhadnagy hősies magatartása meglepett.

Sok vita volt afelett, hogy hol jöttek át először a muszkák. Az egyik áttörési pont a 9. század volt, mások szerint a 66-osoknál történt.

*) Ugyanezen csata leirását Földes zászlós szerint a következő szamban közöljük. *A Szerk.*

Az események minden mozzanatát bajos leirni. Véres nagy csata volt ez, kevés részese van közöttünk. Azonban következményeiben mégsem sulyos ránk nézve. A következő év juliusában csapataink ujra átlépik a feldult árkokat. Nem véreztünk tehát hiába, mert mint az egész háboru folyamán, ugy Jaslowieczné is azt a célt szolgáltuk, hogy a nagy orosz erőt megőröljük.

Dr. Gyárfás hadnagy.

§ **Busul a gebe.** Könnyünekem trénörmester ur kilovagolt a szép verőfényes délelőtt, vigan ugráló, gömbölyüre hizlalt paripáján. A nap cikkázó sugarai szégyenkezve törtek meg a táltos fényes szőrü, görögdinye alaku tomporán, melyek meghazudtolták a lovak háborus nyomorgásait. Még békeidőben sem lehetett oly mangalicára hizlalt nyergest látni, mint a vitéz trén-őrmester uré volt Amint hetykén ugráltatja paripáját, megpillant az őrmester ur egy az utszélén álló néhai táltost. Mellette álló, lovásza veregette néhai nyaka helyén megmaradt csontokat, de néhai táltosunk nem nagyon látszott észre venni a becézgetést. Ezen bizony már észrevehetők a háboru nyomai. Ha néha-néha nem ijesztgetné meg környezetét valamely önkéntelen reflex-mozdulattal, ugy azt hihetnők, hogy csak a csont váza egy néhai paripának. De igy el kell hinnünk, hogy él, söt azt is el kell hinni, hogy ló.

— Hé öreg, miért lógatja olyan busan a fejét a kend lova? — kérdi a trénörmester ur a lovásztól.

Nem olyan legény volt ez, aki adós marad a válasszal. Végigmustrálja az örmester ur kihizlalt kancáját, utána meg busan tekint a maga hét szükesztendős jószágára, végül keservesen kivágja

— Hát csak örmester ur ammondó lennék, hogy a temérdek sok zabot siratja a lovam, ami neki járt volna és mégis az örmester ur lova ette meg.

§ **A Feldpost.** Egyik öreg fiu mesélte: A háboru elején mint póttartalékost a postához osztottak be. Egy holdvilágos este kocsira ülök, hogy az érkezett anyagot csapattestemhez szállitsam. Utam egy galiciai községen vitt keresztül, melynek bejáratánál regruták álltak őrt. Messziről hallom, amint a poszton álló Ludwig baka lekapja fegyverét és rám kiált Halt! — Csekáj klapci — szólok a kocsisomnak, a poszt az nagy ur, annak itt engedelmeskedni kell.

— Micsoda kocsi ez? — hangzik a tekintélyét éreztető baka vallató kérdése. — Feldpost — mondok jámboran. — Feldpost? morfondirozik a bak — a nem igaz! Tudja meg, hogy itt az egész Felden én vagyok egyedül poszt, utánam meg a Máté Andris gyün — nem pedig kend. — Gyanusnak talál emberem, én meg hagyom — évődjünk egy kissé. Megint vallatni kezdett

— De hátha Feldpost, akkó mér mén maga kocsin?

Hát mert jobb mint gyalog, mondok. Hát oszt mit visz? — Levelet. — Levelet?! Oszt kinek? nyaggat a bakám. — Hát a Lakatos infanteristának, a Lövinger gefrejternek, káplár ur Csinosnak, az alezredes urnak, meg a generális urnak. — No, no, szól a bakám — mér nem mondja mindjárt, hogy az egész Jazlovicának? Közben közelebb lép a kocsihoz, megpillantja a rajta lévő ujságköteget. Ja hát maga a *postás?* szól örvendve hát mér mondja akkor, hogy *feld-post?* Menyék csak az fenébe tovább!

Cs. és kir. Tábori posta 618.

Szatmári lányok. Hadüzeneteket nem merjük közzéadni attól tartva, hogy igy két tüz közé kerülve a mi fejünk törne be. — **Többeknek.** Mai, husvéti számunk, papir hiány miatt csak a rendes 16 oldalnyi terjedelemben jelenik meg, s ezért a beküldött és elfogadott cikkeket csak a következő számunkban közölhetjük. **K. V felesége Budapest.** Ajánlatát köszönettel vettük. Természetesen ezt és ezt is kérjük. — **Infanterist 8. sz.** A Virradat cimü pesti ujság közvetit levelezést Amerikával. Megjegyezzük, hogy nem az eredeti levelet küldi tovább, hanem a fontosabb értesitések kivonatosan, angol nyelvre forditva lesznek a konzulátus utján továbbitva. Levelét magyarul irhatja meg és egy korona bélyeg költséget kell mellékelnie. — **Érdeklődő.** H. főhadnagy csak azért ment a nagy marsch alatt gyalog, mert akkor rém haragban volt a lovával. De már kibékültek. (Több levélről a jövő számban.)

Nyomatott a cs. és kir. 65. gyalogezred tábori nyomdájában